

SAMORZĄD MIEJSKI

Miesięcznik Związku Miast Polskich

Nr 1 (171) styczeń 2011
ISSN 1730-5187

Związek Miast Polskich po wyborach

W NUMERZE

KRONIKA KRAJOWA

V Jednomandatowe okręgi wyborcze, wzmocnienie jednostek pomocniczych w miastach oraz roli powiatów – takie propozycje zgłoszono m.in. na samorządowym Forum Debaty Publicznej przy Prezydencie RP. W Pałacu Prezydenckim, z udziałem Bronisława Komorowskiego, obradował 1 grudnia 2010 r. zespół „Samorząd Terytorialny dla Polski”.

X Tegoroczna edycja „Bram Kraju” – programu marketingu miejskiego, mającego na celu tworzenie wizerunku i marki polskich miast – poświęcona była zagadnieniom partnerstwa publiczno-prywatnego w perspektywie lat 2010–2015.

XII Podczas ostatniej, drugiej edycji Targów dla Gmin, Miast i Regionów GMINA miały miejsce wydarzenia propagujące wprowadzanie rozwiązań poprawiających jakość życia niepełnosprawnych mieszkańców.

LAUREACI KONKURSU „SAMORZĄDOWY LIDER ZARZĄDZANIA 2010”

VII W „Samorządzie Miejskim” rozpoczynamy prezentację finałowych projektów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2010 – Współpraca gmin i powiatów z organizacjami pozarządowymi”. Na początek prezentujemy pięć zwycięskich projektów – zdobywców statuetek Samorządowego Lidera Zarządzania w poszczególnych kategoriach.

PROJEKT NORWESKI

XIII Podczas wizyty studialnej w Norwegii, która odbyła się w październiku 2010 r., przedstawiciele laureatów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2010” zapoznali się z organizacją systemu opieki zdrowotnej w tym kraju oraz z ciekawymi programami tam wdrażanymi.

KRONIKA ZAGRANICZNA

XV Komisja Europejska jak co roku nagrodziła Złotymi Gwiazdami osiem różnych projektów z dziedziny współpracy partnerskiej, społeczeństwa obywatelskiego i pamięci europejskiej.

Na okładce: Ostrowiec Świętokrzyski, charakterystyczny widok na kolegiatę p.w. św. Michała Archanioła. W mieście tym odbyło się ostatnie w 2010 roku posiedzenie Zarządu ZMP.
Fot. A. Łada

Polska lokalna inna niż centralna

Związek Miast Polskich po wyborach (1)

Podsumowanie wyników wyborów samorządowych 2010 w miastach członkowskich (w tym trzecich bezpośrednich wyborów burmistrzów i prezydentów) daje ciekawy obraz Polski lokalnej i pozwala sformułować kilka wniosków. Oczywiście obraz końcowy wciąż się kształtuje, zwłaszcza w radach miast, ale także w relacjach między radami a burmistrzami/prezydentami.

Przede wszystkim widać, że Polska lokalna jest inna niż centralna, inna, niż mówią sondaże partyjne (nawet lokalne), inna niż chciałyby niektóre środowiska. Jest przez to znacznie ciekawsza niż widoczny na co dzień medialny obraz polskiej polityki (pisanej niestety przez małe „p”). Oczywiście teraz, po opadnięciu emocji związanych z kampanią i ogłoszaniem wyników, środowiska te starają się wpływać na kształtowanie krajobrazu powyborczego (o czym napiszemy w drugiej części, w wydaniu lutowym „Samorządu Miejskiego”), ale główne elementy tego krajobrazu są jasne i jednoznaczne.

Stabilizacja

W 2002 roku połowa urzędujących burmistrzów została wybrana ponownie, w 2006 – dwie trzecie, w 2010 – trzy czwarte. Co ta tendencja oznacza?

Przede wszystkim to, że **dobre rządzenie** jest wystarczającym, często silniejszym niż poparcie partyjne, argumentem dla wyborców. Przy tym bynajmniej nie znaczy to – jak chcą niektórzy działacze partyjni – że tworzy się jakiś lokalny „układ”, którego nie można przezwyciężyć. Są nierzadkie przykłady spektakularnych porażek wyborczych, w tym także dotychczas rządzących kandydatów niezależnych, którzy przegrali z kandydatami „partyjnymi”. Trudno poza tym potraktować serio twierdzenie, że „układ znowu wygrał”, bo – nawet przy nie najwyższej frekwencji (choć wyższej niż 4 lata temu) – żaden „układ” nie liczy kilkunastu czy kilkudziesięciu tysięcy głosów. Działacze partyjni szermują słowem

„układ” w każdym momencie, w którym to nie oni decydują, rozdają miejsca czy urzędy. Tymczasem **to mieszkańcy akceptują lub nie dotychczasową działalność konkretnej osoby** – burmistrza czy prezydenta.

Charakterystyczne jest też dążenie niektórych polityków partyjnych do ograniczenia liczby kadencji burmistrzów. Cóż: najpierw oddali to prawo w ręce najbardziej uprawnione – samych mieszkańców, teraz chcą im to odebrać (czytaj: sami decydować za mieszkańców). Mam nadzieję, że pozostanie jednak tak, że **to mieszkańcy podejmą decyzję, ile kadencji** będzie im służył dany burmistrz czy prezydent (jak wiemy, potrafią taką decyzję podjąć także w trakcie kadencji – i to w różny sposób: w Sopocie „obronili” prezydenta, w Łodzi i Częstochowie – skrócili im kadencję, w Gliwicach – pokazali inicjatorom referendum, że wolą sprawdzonego prezydenta od haseł bez pokrycia).

Lokalność niepartyjna

Po poprzednich wyborach (2006) proporcje polityczne w Związku Miast Polskich (liczba osób z różnych partii i ugrupowań politycznych) były jednoznaczne – ponad połowa delegatów na Zgromadzenie Ogólne reprezentowała ugrupowania niepartyjne, stąd też podział miejsc w Zarządzie (zwyczajowo wprost proporcjonalny do składu Zgromadzenia) był następujący:

- niezależni – 11,
- PO – 4,
- SLD – 3,
- PiS – 2,
- PSL – 1.

Gdyby wyniki wyborów na burmistrzów przenieść na te proporcje, w roku 2010 niezależni jeszcze zyskują. Na 307 burmistrzów już wybranych:

■ **niezależnych jest 190**, partyjnych razem 117, w tym:

- członków PO – 58,
- członków SLD – 25,
- członków PiS – 20,
- członków PSL – 13.

Na miejsca w Zarządzie przekłada się to w taki sposób, że niezależni „zyskują” dwa miejsca, a SLD i PiS „tracą” po jednym.

Ukrywanie szyldu?

Niektóre media stawiały podczas kampanii wyborczej zarzut, że część kandydatów partyjnych „ukrywa się” pod szyldami lokalnymi. Statystyka pokazuje, że to nieprawda. Można to stwierdzić najdokładniej na stronie PKW, gdzie przy każdym nazwisku kandydata jest uwidoczniiona nie tylko nazwa komitetu wyborczego, ale także przynależność partyjna albo fakt udzielenia komitetowi/kandydatowi poparcia przez partię polityczną.

Pośród 117 wybranych burmistrzów i prezydentów miast członkowskich ZMP, którzy są członkami partii politycznych, 80 wybrano z komitetów partyjnych, a 37 – z niepartyjnych, ale z ujawnieniem przynależności partyjnej kandydata.

Używanie słowa „ukrywanie” jest więc w ogóle nieuprawnione, a ponadto kandydowanie członków partii z komitetów niepartyjnych (bez ukrywania członkostwa) dotyczy mniej niż 12% wybranych burmistrzów. Głębsza analiza danych o tych kandydatach potwierdza,

że zarzut ukrywania przynależności jest niesprawiedliwy, a udział w komitetach niepartyjnych oznaczał zwykle przedwyborczą koalicję albo znacznie szersze niż tylko partyjne poparcie.

Relacje między organami

Po wprowadzeniu w 2002 roku bezpośrednich wyborów wójtów i burmistrzów (prezydentów miast) relacje między organem stanowiącym a wykonawczym uległy wyraźnej zmianie. Niektórzy mówią, że się pogorszyły, ze szkodą dla demokracji lokalnej. To oczywiście nieprawda. Przede wszystkim trzeba podkreślić, że jedyną istotną kompetencją, jaką rady „straciły”, to wybór i odwołanie organu wykonawczego. Trzeba wszakże pamiętać, że rady **oddaly** to prawo **mieszkańcom**, a **nie burmistrzom**. Mówienie, że straciła demokracja, jest więc co najmniej nieuprawnione, żeby nie powiedzieć: fałszywe.

Uniezależnienie organu wykonawczego od kaprysów lokalnych układów politycznych raczej sprzyja demokracji, niż jej szkodzi. Nie ma też zagrożenia, że powtórzy się sytuacja z pierwszej kadencji, gdzie miastorekordzista miało pięciu burmistrzów w ciągu półtora roku! Podobnie jak nie ma zagrożenia, że ktoś rzeczywiście nieakceptowany (przez **mieszkańców**) dotrwa do końca kadencji. Oczywiście są wyjątki, jak znany przykład podwarszawski, gdzie burmistrz potrafił skutecznie bronić się przed uprawomocnieniem się stanu prawnego, który oznaczał utratę mandatu z mocy prawa. To jednak ewidentny wyjątek, a nie żadna reguła.

Obecnie zaczyna się proza życia codziennego w tych relacjach. Są one niełatwe, ale mają dwie ważne cechy:

■ po pierwsze: nie ma realnego zagrożenia wzajemnej blokady, która utrudniałaby funkcjonowanie samorządu; brak współpracy nie ułatwia działania na rzecz mieszkańców (ich priorytety mogą zejść na drugi plan), ale go nie uniemożliwia;

■ po drugie: przy rzeczywiście dobrej woli (nawet w warunkach konfliktu) każdy może wykonywać swoje kompetencje w miarę solidnie, a nawet skutecznie; to jednak jest możliwe tylko przy bardzo profesjonalnym podejściu organizatorów pracy rady; kiedy rada zechce wykorzystywać swoje uprawnienia **stanowiące**, może spowodować, że wypracowana przez nią linia będzie musiała być realizowana przez organ wykonawczy; to jednak wymaga wyobraźni, zwłaszcza w fazie uchwalania budżetu, czyli właśnie w tej chwili.

I jeszcze jedna obserwacja. Nawet w dużych miastach widać, że „listy prezydenckie” uzyskały (poza Katowicami) znacznie więcej mandatów niż 4 lata temu. Zaczyna się teraz „przeciwdziałanie” tym wynikom przez ugrupowania partyjne w radach, które raczej zawierają nawet najbardziej egzotyczne koalicje przeciwko listom prezydenckim, niż miałyby się z nimi układać. Jestem przekonany, że za cztery lata będzie jeszcze ciekawiej i że partie nie będą miały już większości nawet w dużych miastach. Chyba że zamiast – jak obecnie – zwalczać silne i pozytywnie utrwalone lokalnie osobowości, postarają się je pozyskać. Dla dobra wspólnego. Bez partyjniactwa...

ANDRZEJ PORAWSKI

Prezydenci i burmistrzowie miast członkowskich ZMP wybrani w I turze z największym poparciem

Koźmin Wielkopolski	Maciej Bratborski	90.13%	Sępólno Krajeńskie	Waldemar Stupałkowski	80.54%
Pruszcz Gdański	Janusz Wróbel	88.95%	Aleksandrów Łódzki	Jacek Lipiński	80.07%
Grodzisk Wielkopolski	Henryk Szymański	87.76%	Nowa Dęba	Wiesław Ordon	79.78%
Gdynia	Wojciech Szczurek	87.39%	Brusy	Witold Ossowski	79.28%
Reda	Krzysztof Krzemiński	87.16%	Międzyzdroje	Leszek Dorosz	78.00%
Chojnów	Jan Serkiem	86.63%	Legionowo	Roman Smogorzewski	77.40%
Zbąszynek	Wiesław Czyczerski	86.59%	Kluczbork	Jarosław Kielar	76.85%
Nowa Sól	Wadim Tyszkiewicz	86.40%	Kamień Krajeński	Wojciech Głomski	76.80%
Strumień	Anna Grygierek	86.19%	Wolsztyn	Andrzej Rogoziński	76.05%
Połaniec	Jacek Tarnowski	86.03%	Polkowice	Wiesław Wabik	76.04%
Tuchola	Tadeusz Kowalski	85.12%	Bielsko-Biała	Jacek Krywul	75.71%
Śrem	Adam Lewandowski	84.57%	Zabrze	Małgorzata Mańka-Szulik	75.68%
Jedlina-Zdrój	Leszek Orpel	84.42%	Kąty Wrocławskie	Antoni Kopeć	75.52%
Kolno	Andrzej Duda	83.92%	Niepołomice	Roman Ptak	75.10%
Kórnik	Jerzy Lechnerowski	83.58%		3 kandydatów i powyżej	
Kolbuszowa	Jan Zuba	81.12%		2 kandydatów	
Stary Sącz	Marian Cycoń	80.73%		1 kandydat	

Zarząd ZMP w Ostrowcu Świętokrzyskim

Po wyborach

Podczas posiedzenia Zarządu ZMP w Ostrowcu Świętokrzyskim 10 grudnia 2010 r. powtórzono postulat dotyczący wprowadzenia okręgów jednomandatowych i zniesienia zakazu łączenia mandatu radnego i senatora.

Przy okazji dyskusji nad projektem ustawy Kodeks Wyborczy, który ma zastąpić dotychczasowe zasady regulujące wybory do Sejmu, Senatu, wybory Prezydenta RP, wybory do Parlamentu Europejskiego oraz wybory samorządowe powtórzono postulat Związku dotyczący jednomandatowych okręgów wyborczych do rad gmin.

O wyborach

Gdyby wprowadzenie tych zmian miało się spotkać z dużym oporem polityków, zaproponowano, aby okręgi jednomandatowe wprowadzić na początek w gminach i miastach, które nie mają statusu miast na prawach powiatu. Zwracano uwagę na uprzywilejowanie komitetów partyjnych – np. odgórnie losowane numery list czy bezpłatny dostęp do czasu antenowego, a także zniesienie zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora. Zdaniem prezesa ZMP, **Ryszarda Grobelnego**, projekt ustawy zawiera niekonstytucyjne zapisy dotyczące preferencji dla partii politycznych w systemie finansowania kampanii: – *Dlaczego partia nadwyżkę niewykorzystanych środków zebranych na funduszu wyborczym może przeznaczyć na kolejny fundusz wyborczy, a stowarzyszenie czy organizacja musi je wydać na cel społecznie użyteczny?* Każdy komitet wyborczy ma limit finansowy na swój okręg, a partia ma na cały kraj, w związku z tym w jednym okręgu może wydać więcej w porównaniu do innych.

Dyskutowano też na temat projektu zmiany ustawy Ordynacja wyborcza do rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich. Projekt wprowadza zmiany dotyczące wygaśnięcia mandatu radnego i zakłada skrócenie do miesiąca terminu na podjęcie uchwa-

ły o stwierdzeniu wygaśnięcia mandatu i wdrażanie 30-dniowego terminu na podjęcie uchwały oraz wydanie zarządzenia zastępczego w razie bezczynności odpowiedniego organu. Zdaniem członków Zarządu, którzy pozytywnie odnieśli się do proponowanych zmian, powinny być uwzględnione jednak sytuacje szczególne, które należy wymienić (takie jak np. choroba). Zastrzeżenia wzbudził również sztywny termin 3 miesięcy zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej.

Na „tak” i na „nie”

Omawiając projekt ustawy o zmianie ustawy o BGK, zaproponowano, aby w radzie nadzorczej banku zasiadało dwóch przedstawicieli strony samorządowej KWRiST. Członkowie Zarządu pozytywnie zaopiniowali projekt rozporządzenia MRR ws. warunków i trybu udzielania przez BGK kredytów preferencyjnych ze środków Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych. Takie samo stanowisko zajęto wobec projektu ustawy o powrocie do RP osób pochodzenia polskiego deportowanych i zesłanych przez władze ZSRR, projektu senackiego zmiany ustawy o planowaniu oraz zagospodarowaniu przestrzennym. Prezydenci i burmistrzowie zdecydowali się ponadto pozytywnie zaopiniować projekt ustawy o zmianie ustawy o dodatkach mieszkaniowych i ustawy o dochodach pod warunkiem zagwarantowania w tej regulacji rekompensaty. Długofalowym skutkiem tego projektu jest dodatkowe obciążenie finansowe dla budżetów samorządowych (prognozowana kwota to 160 mln zł).

Negatywnie oceniono projekt autokorekty do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, a także projekt

ustawy o sieci szpitali, projekt zmiany ustawy o gospodarce nieruchomościami (z wyjątkiem art. 77 ust. 1 – aktualizacja co trzy lata) oraz projekt zmiany ustawy o systemie oświaty, który przewiduje odsunięcie o 8 lat terminu obligatoryjnego objęcia sześciolatków obowiązkiem szkolnym, planowanego dotychczas na 1 września 2012 r.

Ekonomia w ochronie środowiska

W związku z omawianiem „Aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych” prezes ZMP zaproponował przejrzenie listy aglomeracji, gdyż ich liczba jest za duża i obejmują często zbyt dużą powierzchnię. Niektóre samorządy wpiłyby jak największą obszarowo aglomerację, ponieważ tylko wtedy mogłyby otrzymać dofinansowanie na budowę kanalizacji. Kiedy nie dostały środków i nie mogą zrealizować tego zadania, nakładane są kary. Samorządowcy zastanawiali się nad uzasadnieniem ekonomicznym doprowadzenia kanalizacji do wszystkich miejsc. Rozważano kwestie, czy nie opłaca się bardziej na niektórych terenach budować lokalnych czy przydomowych oczyszczalni (koszt podłączenia jednego gospodarstwa w obszarze górzystym wynosi nieraz powyżej 100 tys. zł!).

Projekt zmiany ustawy o utrzymaniu porządku w gminach, zakładający obligatoryjne przejęcie przez gminę obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych, realizuje generalne postulaty ZMP, choć nie uwzględnia uwagi dotyczącej stanu zastanego istniejącej instalacji wykonanej np. przez gminę, której nadaje się status regionalny i do której będą mogły napływać śmieci z większego obszaru. – *Przy regionalizacji musi być uwzględniony stan dzisiejszy, który w projekcie jest całkowicie pominięty* – podkreślał **Andrzej Porawski**, dyrektor Biura ZMP. Zwracano też uwagę na niedoszacowanie ekonomiczne instalacji. Nie ma dzisiaj takiej instalacji w Polsce, która w praktyce uwzględnia w cenie koszt rekultywacji wysypiska.

JOANNA PRONIEWICZ

Zespół „Samorząd Terytorialny dla Polski”

O okręgach jednomandatowych

Jednomandatowe okręgi wyborcze, wzmocnienie jednostek pomocniczych w miastach oraz roli powiatów – takie propozycje zgłoszono m.in. na samorządowym Forum Debaty Publicznej przy Prezydencie RP. W Pałacu Prezydenckim, z udziałem Bronisława Komorowskiego, obradował 1 grudnia 2010 r. zespół „Samorząd Terytorialny dla Polski”. Zespół ten, jak zapowiedział prezydent, przedstawi niebawem propozycje ustawowe zmierzające do pogłębienia reformy samorządu.

W śródowym spotkaniu uczestniczyli prezydenci ministerstwa: Olgierd Dziekoński i Irena Wóycicka, a także doradcy B. Komorowskiego – prof. Paweł Swianiewicz, prof. Michał Kulesza i Jarosław Neneman, a także przedstawiciele ogólnopolskich i regionalnych organizacji samorządowych, organizacji pozarządowych, rządu, Sejmu i Senatu oraz eksperci.

Prezydent zapowiedział, że już wkrótce w Kancelarii powstaną konkretne propozycje regulacji ustawowych w sprawie samorządów. – *Wtedy będzie następny etap szukania sojuszników politycznych, którzy chcieliby uczestniczyć w przeprowadzeniu tych rozwiązań przez polski parlament* – dodał.

Jednym z głównych punktów prezydenckich propozycji ma być zapis o jednomandatowych okręgach wyborczych w wyborach do rad gmin i powiatów. W trakcie debaty prezydent opowiedział się też za takim wyborem radnych

sejmików wojewódzkich. W jego ocenie opinia publiczna chce, by sfera samorządu była domeną ludzi zaangażowanych w politykę lokalną. – *Na wielu poziomach samorządności daje się odczytać jednoznaczne wskazanie obywateli, że preferują wybory ludzi, których uważają za bardziej zaangażowanych w sprawy lokalne, a mniej w pewną batalię międzypartyjną, na ogół kojarzoną z parlamentem albo ze szczytami władzy państwowej* – argumentował prezydent.

Zapowiedział, że będzie namawiał partie polityczne do wycofania się z dominacji w obszarze samorządu lokalnego. **Bronisław Komorowski** zadeklarował, że nie chce przeprowadzać rewolucji, a ewolucję w działaniu samorządów. W jego ocenie wprowadzenie okręgów jednomandatowych na poziomie całego samorządu, także w województwach, może być „decydującym argumentem na rzecz wprowadzenia także być może jednomandatowych okręgów wybor-

czych do parlamentu”. Jego zdaniem wybór wszystkich radnych w okręgach jednomandatowych będzie sprzyjał aktywizacji społeczeństw lokalnych. Profesor **Jerzy Stępień**, były prezes TK, zwracał uwagę, że okręgi jednomandatowe są niezbędne, bo wyborcy chcą wybierać ludzi. – *System proporcjonalny sprawa, że rzadko kiedy osoba, na którą głosujemy, jest wybrana* – mówił profesor.

Bronisław Komorowski odniósł się też do sformułowanego w trakcie dyskusji postulatu prof. Jerzego Przystawy, który – jako zwolennik wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych – opowiedział się też za tym, by zrezygnować z drugiej tury w wyborach samorządowych. Prezydent nie wykluczył, że taki zapis znajdzie się w przygotowywanej w jego Kancelarii propozycji zmian w samorządach.

Członkowie zespołu, który przygotowuje prezydencką propozycję ws. samorządów, zapowiedzieli, że będzie ona m.in. mówić też o wzmocnieniu roli jednostek pomocniczych w gminach miejskich – dzielnic i osiedli, a także wzmocnieniu roli powiatów. Profesor **Paweł Swianiewicz** przekonywał, że *polaska demokracja lokalne potrzebuje silniejszych jednostek pomocniczych*. Według profesora wzmocnienie jednostek pomocniczych poprawi funkcjonowanie samorządów w dwóch wymiarach. Po pierwsze przyczyni się do umocnienia demokracji lokalnej i aktywności lokalnych społeczności. Po drugie przekazywanie niektórych zadań gminy na poziom dzielnic czy osiedli może sprzyjać poprawie efektywności zarządzania miastem. Podkreślił przy tym, że wzmocnienie jednostek pomocniczych powinno być przygotowywane bardzo ostrożnie, gdyż proponowane rozwiązania mają pobudzać aktywność, a nie cokolwiek narzucać.

Profesor **Michał Kulesza** opowiedział się z kolei za wzmocnieniem roli powiatu poprzez dodanie do katalogu zadań tej jednostki samorządowej spraw dotyczących polityki rozwojowej. Członkowie zespołu doradców zgodzili się, że *w powiecie wystarczy jednoosobowy zarząd*. Prezydencki doradca opowiedział się też za tym, aby członkowie zarządu województwa ponosili indywidualną odpowiedzialność za poszczególne dziedziny administracji, które zostaną im powierzone, a nie jak obecnie działać w imieniu marszałka.

(JP)

Zespół „Samorząd Terytorialny dla Polski”

Doradcami Prezydenta RP koordynującymi pracę zespołu „Samorząd Terytorialny dla Polski” są: prof. Jerzy Regulski, prof. Michał Kulesza, prof. Paweł Swianiewicz oraz dr Jarosław Neneman. W ramach tego zespołu eksperci i przedstawiciele środowiska samorządowców mają za zadanie wypracować propozycje zmian w ustroju samorządu terytorialnego, które następnie zostaną zarekomendowane Prezydentowi RP. Polegać one mają na większej decentralizacji władzy w Polsce, na daniu samorządom większej możliwości samodzielnego kształtowania swojego obszaru, a także na większym upodmiotowieniu obywateli poprzez zwiększenie ich bezpośredniego wpływu na władze samorządowe, m.in. innymi dzięki jednomandatowym okręgom wyborczym, obywatelskiej inicjatywie uchwałodawczej czy instytucji wysłuchania publicznego projektów uchwał.

Zespół ten ma wypracować rozsądne i szeroko akceptowane rozwiązania. Plan jego pracy przewiduje, aby wnioski z tej debaty mogły zostać, jako pakiet zmian legislacyjnych, przekazane do parlamentu w lutym 2011 roku.

Z Komisji Wspólnej...

Ministrowie samorządowcami

W nietypowym terminie odbyło się posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu. Odbyło się bowiem nie jak zazwyczaj – w ostatnią środę miesiąca – ale 15 grudnia 2010 r., czego powodem były wybory samorządowe i związane z nimi zawirowania na samorządowej scenie.

Po raz ostatni w starym składzie zebrali się przedstawiciele sześciu korporacji samorządowych, zmienił się też skład przedstawicieli rządu. – *Z przykrością stwierdzam – jako przedstawiciel strony rządowej – że wybory wykazały wyższą atrakcyjność funkcji samorządowych w stosunku do rządowych. Ale za rok są inne wybory i możliwe, że tendencje się odwrócą, czego oczywiście Państwu nie życzę* – tak skomentował współprzewodniczący Jerzy Miller wybór m.in. wice-ministrów rolnictwa i rozwoju wsi: Krzysztofa Hetmana na marszałka województwa lubelskiego, a Artura Ławniczaka na burmistrza Szadku (w woj. łódzkim).

Omówionych zostało blisko 50 projektów aktów prawnych. Samorządowcy pozytywnie ocenili m.in. projekt rozporządzenia w sprawie wykazu przedsięwzięć EURO 2012, podziału subwencji oświatowej na 2011 rok czy w sprawie udzielania przez BGK kredytów preferencyjnych ze środków Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych.

Starosta odbierze prawo jazdy

Kontrowersje wzbudził projekt nowelizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, który zakłada, że starosta może odebrać prawo jazdy ojcu nieplacącemu alimentów, ale tylko, jeśli przez 6 miesięcy płaci on mniej niż 30% zasądzonej kwoty, co przy średniej alimentów w wysokości 500 zł – jest sumą zastraszająco niską. Dlatego samorządowcy wnoszą, by po upływie pierwszych 6 miesięcy wprowadzić drugi termin, po którym starosta będzie mógł skutecznie odebrać prawo jazdy uchylającemu się od obowiązkułożenia na utrzymanie własnych dzieci. Samorządowcy podnieśli też kwestię niskiej ściągawalności alimentów przez gminy – zaledwie na poziomie 15% (choć jest to i tak kilkakrotnie więcej zanim gminy przejęły to zadanie). Dziś mają prawo pobrania 40% od środków, które windykują, ale jak widać po rezultatach, jest to niewystarczające narzędzie. Dlatego należałoby wzmocnić instrumenty gminne w taki sposób, by wyegzekwować zde-

cydowanie więcej należnych kwot. Pierwszy postulat – zgodnie z obietnicą minister Jolanty Fedak – zostanie spełniony podczas roboczych konsultacji obu stron, drugi jest bardziej systemowy, nie związany bezpośrednio z projektem.

Kontrowersyjne zdrowie psychiczne

Negatywnie chcieli zaopiniować samorządowcy projekt Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, który nakłada obowią-

zaj i wydatkach były zbierane półtora roku temu, a od tego czasu sytuacja finansowa jest znacząco się pogorszyła. Po długiej dyskusji wice-minister zdrowia, Marek Haber zgodził się na złagodzenie wersji programu, że kwoty dotyczące jest są tylko szacowane, dzięki czemu ostatecznie program został uzgodniony.

Natomiast projekt nowelizowanej ustawy o transporcie kolejowym samorządowcy zaopiniowali negatywnie ze względu na fakt, że nie zostały uwzględnione zgłoszone wcześniej uwagi. Najważniejsze z nich dotyczyły skutków finansowych, przede wszystkim dla województw. Wprowadzenie opłaty dworcowej na wzór opłaty lotniskowej wprowadzi skutki finansowe, w tym m.in. dla kolei regionalnych prowadzonych przez samorząd województwa, który będzie musiał płacić spółce „Dworzec Polski” za

Członkowie Komisji Wspólnej przy pracy, 15 grudnia 2010 r.

Fot. H. Hendrysiak

zek wydania w ciągu czterech lat blisko 250 mln zł z budżetów samorządowych. – *Opinia negatywna nie dotyczy całego projektu, tylko kwoty. Argument, że jest wydają takie, a nawet większe pieniądze na inwestycje w ochronie zdrowia jest oczywiście prawdziwy, ale samorząd terytorialny jest autonomiczny odnośnie do decyzji, na jakie inwestycje wydażą te środki* – tłumaczył Andrzej Porawski, sekretarz strony samorządowej. W związku z tym domagał się, by sformułować założenia w programie rządowym bardziej elastycznie, bo o ile pewne jest, że samorząd wyda 250 mln zł na inwestycje w ochronie zdrowia, to czy akurat na ochronę zdrowia psychicznego – już niekoniecznie. Projekt ustawy nie nakłada żadnych sankcji prawnych na organy uchwałodawcze, jeśli nie uchwalą zakładanych kwot. Nie można więc zagwarantować realizacji programu. Ponadto dane o planowanych inwesty-

korzystanie z infrastruktury. Dodatkowo miasta, na terenie których znajdują się dworce kolejowe, powinny mieć możliwość udziałów w spółce. Żaden z postulatów nie został spełniony.

Premier porozmawia w styczniu

Przewodniczący ZGW RP, Mariusz Poznański przypomniał, że samorządowcy na poprzednim posiedzeniu Komisji Wspólnej zgłosili potrzebę pilnego spotkania z premierem Donaldem Tuskiem oraz ministrem finansów, Janem V. Rostowskim, by omówić coraz trudniejszą sytuację finansową polskich samorządów. Współprzewodniczący Miller obiecał, że do spotkania dojdzie najprawdopodobniej w styczniu br.

Posiedzenie zakończyło się życzeniami świątecznymi, noworocznymi, a także życzeniami na kolejną 4-letnią kadencję.

HH

Najlepsze projekty

Współpraca samorządów z trzecim sektorem

W październiku 2009 r. ruszył dwuletni projekt systemowy pod nazwą „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy”, którego beneficjentem jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Projekt ten – współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – całkowicie poświęcony jest współpracy międzysektorowej. Realizowany jest w partnerstwie z Departamentem Pożytku Publicznego MIPS, Instytutem Spraw Publicznych, Collegium Civitas, Siecią SPLOT i Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich oraz ze Związkiem Miast Polskich.

URZĄD MIASTA ST. WARSZAWY TOWARZYSTWO „NASZ DOM” W trosce o rodziny zastępcze

Projekt „Ośrodek Wsparcia Rodzinnej Opieki Zastępczej PORT” obejmuje wsparcie, koordynację oraz pomoc specjalistyczną dla różnych form rodzinnej opieki zastępczej w Warszawie, jak również służy realizacji szkoleń Programem PRIDE dla kandydatów na rodziny zastępcze, adopcyjne oraz kandydatów do prowadzenia placówek rodzinnych.

Warszawski projekt promuje ideę rodzicielstwa zastępczego.

Fot. Fragment prezentacji przedstawionej podczas konferencji podsumowującej konkurs „Samorządowy Lider Zarządzania 2010”.

Rolą Związku Miast Polskich w projekcie jest przede wszystkim zapewnienie aktywnego udziału przedstawicieli środowisk samorządowych w pracach nad tworzeniem modelu i standardów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jedną z dróg prowadzących do tego celu była ogłoszona w ubiegłym roku kolejna edycja konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania”, tym razem rozszerzonego o ka-

Celem projektu jest profesjonalizacja rodzinnej pieczy zastępczej poprzez powołanie koordynatorów rodzinnej opieki zastępczej, którzy mają służyć wsparciem i pomocą opiekunom zastępczym oraz dzieciom przebywającym w systemie pieczy zastępczej, poprzez oferowanie i udzielanie pomocy organizacyjno-formalnej, wsparcie opierające się na poradnictwie oraz koordynację pomocy specjalistycznej (seksuolog, prawnik, psychiatra, logopeda). Profesjonalizacji sprzyja stworzenie całościowego systemu, który obejmuje pozyskiwanie kandydatów na pełnienie funkcji opiekunów zastępczych oraz rodzin adopcyjnych, ich odpowiednią kwalifikację, diagnozę, specjalistyczne szkolenie oraz pomoc psychologiczną, pedagogiczną, organizacyjną i specjalistyczną od momentu powołania rodziny zastępczej.

Z punktu widzenia rodzin zastępczych celem tego przedsięwzięcia jest codzienna, bezpośrednia pomoc w opiece nad dziećmi, realizowana przez indywidualnego koordynatora. Ma on łączyć funkcję „przyjaciela rodziny zastępczej” i jednocześnie specjalisty koordynującego pomoc specjalistyczną dla rodziny zastępczej oraz rodziny dziecka – w porozumieniu z pracownikami socjalnymi, a w przyszłości „asystentami” rodzin biologicznych.

tegorię „Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi”. Jego zadaniem była identyfikacja i promocja dobrych praktyk zarządzania usługami samorządowymi, realizowanymi we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Konkurs otwarty był dla wszystkich polskich gmin i powiatów, a także dla przedstawicieli trzeciego sektora. Zgłoszono do niego ogółem 79 praktyk.

20 października 2010 r. ogłoszono zwycięzców konkursu. Decyzją komisji konkursowej 13 wniosków znalazło się w finale. Ostatecznie wyłoniono pięciu laureatów: dwóch zwycięzców równorzędnych w kategorii dużych miast oraz po jednym w kategorii miast małych i średnich, gmin wiejskich oraz powiatów.

W „Samorządzie Miejskim” rozpoczynamy prezentację finałowych projektów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2010 – Współpraca gmin i powiatów z organizacjami pozarządowymi”. Na początek prezentujemy pięć zwycięskich projektów – zdobywców statuetek Samorządowego Lidera Zarządzania w poszczególnych kategoriach. ■

Projekt ponadto promuje ideę rodzicielstwa zastępczego, zgodnie z hasłem kampanii społecznej prowadzonej przez Towarzystwo „Nasz Dom”: *Najbardziej twórczy zawód na świecie – zostań rodzicem zastępczym.*

Z realizacji warszawskiego projektu skorzystało od początku jego realizacji, a więc od listopada 2008 roku, 298 osób dorosłych, w tym ok. 100 opiekunów zastępczych i 20 rodziców naturalnych oraz 247 dzieci, w tym ok. 200 dzieci przebywających w opiece zastępczej na terenie miasta.

Warszawski projekt to jeden z pierwszych kompleksowych programów w kraju skierowanych bezpośrednio do dzieci, młodzieży oraz opiekunów zastępczych. Ukierunkowany jest przede wszystkim na pomoc i specjalistyczne wsparcie, spełnia wymogi założeń projektu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Innowacyjność tego przedsięwzięcia polega na stworzeniu całościowej, komplementarnej oferty odpowiadającej na wszystkie potrzeby dzieci, umieszczonych w opiece zastępczej, oraz opiekunów zastępczych.

Roczne koszty osobowe projektu w postaci etatów i wynagrodzenia specjalistów to 640 tys. zł, a koszty pozostałe to 140 tys. zł. ■

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

URZĄD MIASTA POZNANIA TERENOWY KOMITET OCHRONY PRAW DZIECKA Posłuchaj mnie

Od lipca 2006 r. realizowany jest projekt pod nazwą „Posłuchaj mnie – dziecko dotknięte przemocą pod specjalną ochroną”. Zakłada on wzmocnienie systemu ochrony dziecka dotkniętego przemocą seksualną w Poznaniu oraz w miastach partnerskich projektu – Assen w Holandii i Wilnie na Litwie.

W projekcie wypracowano procedurę współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w prawne i psychologiczne etapy pracy z dzieckiem wykorzystywanym seksualnie oraz stworzono i przetestowano szkolenie adresowane do nauczycieli przedszkola, dotyczące rozpoznania i pierwszej interwencji w przypadku podejrzenia przemyśle seksualnej wobec dziecka. Opracowano także wzorcową metodologię przesłuchiwanie dziecka wykorzystywanego seksualnie.

Genezą poznańskiego projektu były trudności we współpracy specjalistów pracujących z dziećmi dotkniętymi przemocą seksualną. Autorzy projektu zwracają uwagę na takie aspekty,

jak brak jasnych zasad postępowania i współpracy poszczególnych instytucji, problem podziału kompetencji pomiędzy instytucjami i specjalistami, powtarzanie czynności i dublowanie zbieranych informacji, problem zasadności i warunków przesłuchiwanie dzieci. Aby poprawić jakość identyfikacji i ochrony dzieci wykorzystywanych seksualnie, postawiono na międzyinstytucjonalne procedury oraz ulepszenie metod rozpoznawania seksualnej przemyśle i przesłuchiwanie jej ofiar.

Grupę docelową projektu stanowiły organizacje i instytucje zaangażowane we wsparcie dzieci wykorzystywanych seksualnie, profesjonalści pracujący z dziećmi, w tym osoby prowadzące te-

Okladka jednej z publikacji wydanych w ramach poznańskiego projektu: „Podręcznik treningowy z zakresu rozpoznania i pierwszej interwencji w przypadku wykorzystywania seksualnego dzieci”.

rapie ofiar. Szczególną grupą docelową byli nauczyciele przedszkolni.

Rezultatem poznańskiego projektu było wypracowanie procedury ułatwiającej współpracę międzysektorową oraz zaleceń metodologicznych do przesłuchiwanie dzieci. Dało to podstawę do stworzenia rekomendacji lokalnych i międzynarodowych dla wszystkich tych, którzy chcą podnosić standardy pracy z dziećmi dotkniętymi przemocą seksualną.

Rezultaty projektu są efektem wymiany dobrych praktyk w partnerstwie lokalnym i międzynarodowym. W Poznaniu do partnerstwa tego przystąpiły: samorząd miasta, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu, Sąd Okręgowy, Komenda Miejska Policji, Miejskie Centrum Interwencji Kryzysowej, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Centrum Innowacji Społecznych Fundacja SIC!

Poznańskie działania projektowe zakończyły się wydaniem trzech publikacji: podręcznika po procedurach postępowania, podręcznika treningowego z zakresu rozpoznania i pierwszej interwencji oraz raportu dotyczącego metodologii przesłuchiwanie dzieci wykorzystywanych seksualnie. Publikacje wydano w 4 językach: polskim, angielskim, litewskim i holenderskim. ■

URZĄD MIEJSKI W JAROCINIE FUNDACJA 750-LECIA JAROCINA UNIwersystet TRZECIEGO WIEKU Gmina obywateli

Ideą projektu „Jarocin – gmina obywateli. Udział III sektora w zarządzaniu gminą Jarocin”, realizowanego w tym 45-tysięcznym mieście, jest zlecenie do realizacji wszystkich możliwych zadań własnych gminy stowarzyszeniom. Gmina sukcesywnie wycofuje się ze wszystkich działań, które lepiej i efektywniej wykonują organizacje pozarządowe.

Gmina wspiera podmioty pozarządowe finansowo i merytorycznie, stwarza warunki do rozwoju i wzmocnienia potencjału III sektora. Organizacje pozarządowe analizują bieżące potrzeby mieszkańców i wespół z gminą odpowiadają na nie, prowadząc swoją działalność. Zakres współpracy pomiędzy gminą i III sektorem, priorytety i pola działalności są wypracowywane przez obie strony i na bieżąco modyfikowane pod kątem potrzeb mieszkańców.

W ciągu ostatnich lat na terenie gminy znacząco wzrosła liczba organizacji pozarządowych. Obecnie działa ich tu prawie sto. Dzięki sprzyjającej demokracji obywatelskiej, polityce władz samorządowych i dużemu potencjałowi miejscowego III sektora częściowo lub całkowicie przejął on i z powodzeniem realizuje sporą część zadań własnych gminy. Organizacje pozarządowe niejako zdominowały kilka znaczących pól działalności samorządu: oświatę i wychowanie, kulturę, sport, krajoznawstwo, profilaktykę uzależnień, ochronę przeciwpożarową, usługi opiekuńcze i ochronę zwierząt. Stworzy-

Grupa teatralna Stowarzyszenia Jarocin XXI podczas występów przed Pałacem Radolińskich.

Fot. Archiwum UM w Jarocinie

ły silny niepubliczny odłam edukacji, szczególnie na terenach wiejskich: w gminie działa 10 niepublicznych przedszkoli, 6 niepublicznych szkół podstawowych i 4 gimnazja. III sektor zbudował sieć świetlic środowiskowych, wzbogacił i urozmaicił życie kulturalne i sportowe gminy. W ciągu ostatnich siedmiu lat wzrosła trzykrotnie liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach sportowych, podwoiła się liczba młodych ludzi uczęszczających do świetlic socjoterapeutycznych prowadzonych przez organizacje pozarządowe. W 2003 roku organizacje te zrealizowały 32 projekty współfinansowane przez Gminę Jarocin. W 2009 roku było już 185 takich projektów.

W Jarocinie nawiązano równoprawne partnerstwo poprzez wzajemne zrozumienie i słuchanie potrzeb, przełamanie bariery i omijanie złe pojętej biurokracji w relacjach pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi. Skupiono się na wyszukiwaniu potencjałów drzemących w lokalnych liderach, motywowaniu ich do konstituowania swoich poczynań i umacnianiu ich w działalności na rzecz lokalnej społeczności. ■

POWIAT TCZEWSKI FUNDACJA POKOLENIA Trzy Filary – Bank Partnerów Lokalnych

Projekt realizowany był w partnerstwie 3 sektorów: samorządowego (powiat tczewski), pozarządowego (Fundacja Pokolenia) i biznesowego (Bank Spółdzielczy w Tczewie) w ramach środków pochodzących z POKL.

Celem projektu było zwiększenie skuteczności działań organizacji pozarządowych poprzez działalność punktów informacyjnych dla NGO i grup nieformalnych; zwiększenie wiedzy nt. funduszy unijnych wśród przedsiębiorców lub osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą (funkcjonujących w Banku Spółdzielczym). W ramach projektu wykształcono 9 animatorów lokalnych, których zadaniem jest zwiększenie aktywności mieszkańców oraz pobudzenie i wspieranie oddolnych inicjatyw obywatelskich. Animatorzy wychwytywali i wspierali oddolne inicjatywy na obszarze całego projektu, byli łącznikami pomiędzy mieszkańcami a punktami informacyjnymi i starostwem.

URZĄD GMINY LESZNOWOLA FUNDACJA SYNAPSIS STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB UPOŚLEDZONYCH UMYSŁOWO LUB FIZYCZNIE „DOBRA WOLA” Mobilizacja dla niepełnosprawnych

Od 2005 roku w Gminie Lesznówola realizowany był projekt „Samorząd, który potrafi zmierzyć się z niepełnosprawnością, potrafi sobie poradzić z każdym innym problemem”. Na projekt składało się kilka przedsięwzięć.

„Partnerstwo dla Rain Mana, Rain Man dla Partnerstwa” – zrealizowane zostało na bazie partnerstwa trzech sektorów: publicznego, pozarządowego oraz biznesu. Partnerzy utworzyli modelowe pierwsze w Polsce Przedsiębiorstwo. Jego działania zostały skierowane na problem dyskryminacji na rynku pracy osób z dysfunkcją autyzmu i innymi rodzajami niepełnosprawności. Dzięki powołaniu przedsiębiorstwa osoby z autyzmem znalazły pracę, wypracowano metody ich aktywizacji zawodowej, a także wydano swoisty podręcznik dający wskazówki, jak budować podobne firmy społeczne.

Giełda Zasobów.

Fot. Projekt „Trzy filary” – Powiat Tczewski/Fundacja Pokolenia

Drugim innowacyjnym składnikiem projektu jest Giełda Zasobów, której zadaniem jest sprzyjanie partnerstwu międzysektorowemu oraz integracji różnych środowisk. To nowatorski sposób stymulowania partnerskiej współpracy między sektorem publicznym, pozarządowym i prywatnym. Autorzy projektu inspirowali się dobrymi praktykami z krajów zachodnich (m.in. niemieckim Gute Geschäfte). Podczas giełdy uczestnicy – przedstawiciele orga-

nizacji pozarządowych, lokalnych instytucji oraz mieszkańcy zawierają kontrakty, w których deklarują wymianę zasobów – pomieszczeń, czasu, umiejętności czy usług. Na Giełdzie nie można zawierać kontraktów finansowych.

W Giełdzie jak dotąd uczestniczyło 157 osób z 78 podmiotów reprezentujących różne sektory. Zawarli oni 101 kontraktów partnerskich. Najczęściej wymienianymi zasobami były pomieszczenia, działania promocyjne, wolontariusze, catering, różnego rodzaju sprzęt, serwis komputerowy, zajęcia artystyczne, szkolenia, warsztaty.

Tczewski projekt realizowany był w formie partnerstwa – każdy z partnerów miał jasno określoną grupę docelową i zakres obowiązków, dlatego udało się połączyć 3 sektory w jednej inicjatywie.

Przez około rok funkcjonowania projektu wydano 30 tys. zł na działalność punktów informacyjnych, ok. 116 tys. zł na działalność animatorów lokalnych, 15 tys. zł na organizację Giełdy Zasobów oraz ponad 33 tys. na działalność Biura Partnerstwa Lokalnego. 18 tys. zł przeznaczono na obsługę i promocję projektu. ■

Kolejnym przedsięwzięciem zrealizowanym w Lesznówoli były „Półkolonie dla osób niepełnosprawnych – nowa jakość wakacji dla dzieci i rodziców”. Zatrudniono nauczycieli z pobliskiej Szkoły Specjalnej w Konstancinie, studentów pedagogiki specjalnej oraz wolontariuszy, najczęściej miejscowych gimnazjalistów. W pierwszym roku, 2005, w półkoloniach uczestniczyło siedmioro dzieci z terenu Gminy Lesznówola. W 2009 r. było to już 75 dzieci z kilkunastu podwarszawskich gmin.

Od 2006 roku organizowana jest w Lesznówoli „Tatasparkiadka sprawnych inaczej”. Jej celem jest propagowanie zdrowia poprzez sport oraz integrowanie środowiska ludzi zdrowych i niepełnosprawnych. Zmaganiem sportowym towarzyszą pokazy cyrkowców i iluzjonistów, a także zajęcia z psami terapeutami. W 2009 roku w Tatasparkiadzie wzięło udział ponad 300 zawodników.

Z kolei przedsięwzięcie pod nazwą „Indywidualne ścieżki kariery zawodowej szansą dla osób niepełnosprawnych” to warsztaty mające na celu aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych. Uczestnicy warsztatów biorą udział w zajęciach z psychologii i doradztwa zawodowego, uczą się auto-prezentacji, komunikacji, odbywają treningi

Dni otwarte w Przedsiębiorstwie Społecznym „Pracownia Rzeczy Różnych SYNAPSIS” w Wilczej Górze.

Fot. Archiwum UG w Lesznówoli

asertywności, określają swoje predyspozycje i preferencje zawodowe.

Projekt zajęć edukacyjnych pod nazwą „Świat jest różny, ludzie są różni” ma kształtować postawy tolerancji, propagować równouprawnienie osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, podopiecznych świetlic środowiskowych i ich rodzin. Niweluje wykluczenia społeczne oraz poprawia komunikację społeczną. Przybliży dzieciom i młodzieży „inności” przez pryzmat innej rasy, narodowości i kultury, obyczajów i języka. Służyć ma temu realizacja programu „Moji sąsiedzi pochodzą z Azji”.

**Materiał przygotowała
EWA PARCHIMOWICZ**

Sieć Wspierania
Organizacji Pozarządowych Splot

forum aktywizacji obszarów wiejskich

Projekt partnerski „Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy”

Bramy Kraju

PPP sposobem na szybki rozwój?

Tegoroczna edycja „Bram Kraju” – programu marketingu miejskiego, mającego na celu tworzenie wizerunku i marki polskich miast – poświęcona była zagadnieniom partnerstwa publiczno-prywatnego w perspektywie lat 2010–2015.

Zorganizowała ją jak zwykle firma AMS wraz z Instytutem Partnerstwa Publiczno-Prywatnego oraz kancelarią Clifford Chance. Związek Miast Polskich był partnerem honorowym imprezy. Seminarium zatytułowane „Miasto publiczne – Miasto prywatne” odbyło się 25 listopada 2010 r. w Warszawie.

Pierwsza część dotyczyła omówienia kwestii ekonomicznych i prawnych,

jak liczba postępowań, które kończą się bez zawarcia umowy – uważa Bartosz Korbus, prezes Instytutu Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. – Pozostaje jednak wyzwaniem zrównoważenie interesów ekonomicznych strony publicznej i prywatnej w ramach współpracy.

Na podstawie dwuletnich doświadczeń widać już, że jednym z podstawowych problemów są całkowicie różne oczekiwania strony prywatnej i publicznej wobec modelu współpracy, w tym głównie podziału ryzyka oraz zysku.

Uczestników konferencji tym bardziej zainteresowały konkretne przykłady zrealizowanych już inwestycji w formule PPP i sposób rozwiązania po-

jawiających się problemów, z finansowaniem, podziałem ryzyka czy czasu trwania umowy.

Paweł Piotrowski, radca prawny w kancelarii Clifford Chance, biorący udział w tym przedsięwzięciu. W Singapurze kwestia współpracy publiczno-prywatnej nie jest rozwiązana prawnie w formie ustawy, lecz w formie wydanego przez tamtejsze ministerstwo finansów podręcznika, który zresztą został opracowany stosunkowo niedawno, bo w październiku 2004 roku. Do tej pory na jego podstawie zrealizowano 10 projektów o wartości około 2 mld dolarów, co w porównaniu do polskich wyników jest dużym sukcesem. Co prawda sytuacja Singapuru jest specyficzna, bo jest to niewielki kraj – leży na wyspie wielkości Warszawy – za to bardzo bogaty. W rankingach znajduje się na czwartym miejscu pod względem zamożności (po Katarze, Luksemburgu i Norwegii). Ze względu na bogactwo mieszkańców wysoka jest tam „produkcja” śmieci. Z kolei mocno ograniczona, niewielka przestrzeń powoduje konieczność ich spalania. Dziś Singapur ma tylko jedno małe składowisko odpadów, natomiast około 95% śmieci jest spalanych. W tym państwie obowiązuje bardzo rygorystyczny system prawny – mieszkańcom (i turystom) grożą drakońskie kary administracyjne za śmiecenie na ulicy, co przy dużej gęstości zaludnienia i wysokim poziomie urbanizacji jest bardzo ważnym czynnikiem dyscyplinującym społeczeństwo.

Ryzyko i zysk

Przy wyborze partnera prywatnego strona rządowa reprezentowana przez Narodową Agencję ds. Środowiska (*National Environment Agency*) prowadziła negocjacje zbliżone do tych, jakie się prowadzi w Polsce. Co ciekawe, duży nacisk położyła na tzw. *market sounding*, czyli poznawanie potrzeb sektora prywatnego, jego oczekiwań, m.in. w zakresie technologii czy wyboru projektu. W naszej rzeczywistości trzeba to robić niezwykle dyplomatycznie, aby nie zostać posądzonym o „ustawianie” negocjacji pod konkretną firmę. Ostatecznie wybór padł na firmę Keppel Seghers, z którą podpisano umowę na 25 lat od zakończenia budowy, co nastąpiło w 2009 roku (a więc eksploatacja przez partnera prywatnego potrwa aż do 2034 roku). Ryzyka udało się umiejętnie po-

Prezes Instytutu PPP, Bartosz Korbus. Fot. Andrzej Zawadzki

jakie pojawiły się w trakcie dwuletniego okresu stosowania nowej ustawy o PPP. Mówiono m.in., jak zobowiązania z kontraktów typu PPP będą wpływać na limity zaciągania zobowiązań finansowych jednostek samorządu terytorialnego oraz jakie konsekwencje podatkowe mogą rodzić projekty realizowane w systemie PPP.

– *Kilka pierwszych zawartych umów oraz liczba zainicjowanych przedsięwzięć w formule PPP pozwala stwierdzić, że nie ma formalnych przeszkód do realizacji PPP. Niepokoi jed-*

Część I – jak to się robi w Singapurze?

Najciekawsza okazała się prezentacja „Singapur – jak zbudować spalarnię śmieci w systemie PPP”, dotycząca doświadczeń z polskiego punktu widzenia dość egzotycznych, a jednocześnie bardzo pouczająca, jako że przed Polską stoi konieczność budowy tego typu instalacji. O projekcie mówił

dzielić między obu partnerów, przy czym sytuacja była o tyle komfortowa, że w tym konkretnym przypadku nie istniało ryzyko braku popytu. Koszt spalarni wyniósł po przeliczeniu około 500 mln zł (w tym kredyt 105 mln zł), z czego najdroższy był system filtrów i tu partner prywatny zapewnił własne rozwiązania technologiczne, dzięki którym emisja spalin jest prak-

ców, dzięki którym może uniknąć wielu błędów.

Część II – jak to się robi w Polsce?

Dużo mniej spektakularnie brzmiały przykłady polskie. Jako pierwszy o krakowskim przepisie na PPP mówił Wacław Skubisa, dyrektor Wydziału Inwestycji UM w Krakowie. Opowiedział on

o jednej z pierwszych inwestycji w Polsce przeprowadzonej na podstawie koncesji budowlanej – dwupoziomym podziemnym parkingu na 800 miejsc pod placem Na Groblach. Trudno jednak uznać ten przykład inwestycji za sukces, gdyż parking jest zbyt

zwiększyć jego pojemność z istniejących 50 tys. ton do 300 tys. Projekt jest jednak w fazie wstępnej, ma się zakończyć dopiero w 2015 roku.

Również w ramach PPP stolica chce zrealizować projekt „Przystanek Komunikacji Miejskiej”, który ma polegać na wymianie 1580 wiat przystankowych, a później także na ich utrzymaniu i bieżącej konserwacji przez partnera prywatnego. Jego wynagrodzeniem będzie możliwość zamontowania tzw. *city lightów* na wiatkach i odpłatne udostępnianie ich reklamodawcom. Jednak do końca 2010 r. trwały negocjacje, podpisanie umowy ma nastąpić dopiero w pierwszym kwartale 2011 roku, a zakończenie – 3 lata później. Warszawa planuje też wybudować w formule PPP blisko 400 mieszkań komunalnych, a także parkingi podziemne, toalety publiczne, a nawet nowy szpital. Planuje też modernizację trzech już istniejących szpitali oraz rewitalizację zaniedbanych praskich kamienic. Trudno jednak mówić o realnych możliwościach zakończenia tych projektów, gdyż prawie wszystkie są we wstępnej fazie planowania, wyboru doradcy czy negocjacji.

Uczestnicy seminarium.

Fot. Andrzej Zawadzki

tycznie zerowa. Wydajność instalacji to 800 ton odpadów dziennie. Warto dodać, że przy okazji spalania produkowana jest energia elektryczna (o mocy 20 megawatów), która jest dodatkowym źródłem dochodów firmy Keppel Seghers.

W umowie agencja rządowa zabezpieczyła interes publiczny poprzez uzależnienie zapłaty za usługi zarówno od ilości spalanych śmieci, jak i od jakości świadczonych usług. W przypadku jej obniżenia lub niedotrzymania zasad współpracy – opłata dla partnera prywatnego zostanie obniżona.

Jakie z tego bądź co bądź egzotycznego dla nas doświadczenia można wyciągnąć wnioski dla Polski? – pytał Paweł Piotrowski.

Po pierwsze trzeba uwierzyć, że u nas to też jest możliwe. Poza tym trzeba zminimalizować ryzyko popytu dla partnera prywatnego, dalej – nie stosować formuły PPP tylko jako kolejnego instrumentu finansowego, ale wspólnie z partnerem prywatnym starać się osiągnąć *best value for money*, czyli najlepszej jakości do ceny. Wreszcie strona publiczna powinna zatrudniać doświadczonych dorad-

się” na niego i nie chcą zeń korzystać, bo kosztuje 7 zł za godzinę, podczas gdy w okolicy, na ulicznych miejscach parkingowych można stanąć za niespełną połowę tej ceny.

– *Ta inwestycja nie miała szczęścia. Problemem są nie tylko koszty postojów, ale też brak dobrego dojazdu i słaba promocja. Potrzebne są działania PR-owskie. To jednak partnerowi prywatnemu powinno zależeć na klientach* – powiedział dyrektor Skubisa, uznając pomimo wszystko projekt za udany, jako że miasto osiągnęło swój cel, którym było wybudowanie parkingu dla mieszkańców. Zastrzeżenia wśród uczestników seminarium budził też okres, na jaki miasto bezpłatnie wdzierzało firmie Ascan działkę – aż 72 lata!

PPP przyszłością stolicy

Z kolei o warszawskich inwestycjach PPP mówiła Ewa Bielecka ze stołecznego magistratu. I tu rozczarowanie – praktycznie wszystkie projekty są dopiero planowane lub w trakcie wstępnych negocjacji z potencjalnymi partnerami. Najbardziej zaawansowany jest projekt rozbudowy Zakładu Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych tak, by w przyszłości

Na etap przygotowań

Pomimo stosunkowo niewielkiej liczby podpisanych umów (nie mówiąc już o zakończonych inwestycjach), pomalą powstają różnego rodzaju analizy i interpretacje, które pomagają zainteresowanym przystąpić do projektu. Jednym z takich materiałów jest – zaprezentowany przez Dariusza Piastę, wiceprezesa Urzędu Zamówień Publicznych poradnik, przygotowany przez ekspertów Instytutu PPP wspólnie z Urzędem Zamówień Publicznych. Zawiera on wszystkie niezbędne informacje, m.in. definicje podstawowych pojęć, wymienione korzyści i zagrożenia płynące z PPP i koncesji, omówienie ustaw, a także kolejne kroki przy realizacji przedsięwzięć typu PPP oraz aspekty finansowo-prawne. Warto korzystać z tego typu opracowań, rozpoczynając przygotowania do realizacji inwestycji w partnerstwie publiczno-prywatnym.

Tym bardziej że formuła ta może w najbliższych latach stać się dużo bardziej popularna ze względu na znaczne ograniczenie środków unijnych w najbliższych latach.

HANNA HENDRYSIAK

Targi GMINA

Z myślą o niepełnosprawnych

Podczas ostatniej, II edycji Targów dla Gmin, Miast i Regionów GMINA miały miejsce wydarzenia propagujące wprowadzanie rozwiązań poprawiających jakość życia niepełnosprawnych mieszkańców.

Organizatorzy listopadowych targów postanowili tym razem problemom osób niepełnosprawnych poświęcić cały blok tematyczny. O zagadnieniach integracji mówiono podczas jednego dnia Forum Samorządowo-Biznesowego. Na wydarzenie to złożyły się przede wszystkim prezentacje, odbyła się ponadto konferencja „Samorząd przyjazny osobom z niepełnosprawnością” poruszająca tematykę poprawiania komfortu życia osób niepełnosprawnych w Polsce. Podczas spotkania pokazano przykłady prawidłowych rozwiązań oraz kuriozalnych pomysłów na dostosowanie przestrzeni publicznej i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Partnerem całego bloku tematycznego, poruszającego zagadnienia gmin bez barier, była Fundacja INTEGRACJA.

O dostępności przestrzeni miejskiej dla osób niepełnosprawnych mówiono przy okazji prezentacji miast nagrodzonych w konkursie „Miasto bez barier 2009”. Niemal rok temu odbyła się w Sejmie uroczystość podsumowująca ten ogólnopolski konkurs. W jego pierwszej edycji nagrodzono Operę Wrocławską, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej, Bibliotekę Publiczną w Koszalinie, Halę Sportowo-Widowską w Gdyni, Kolejkę Linową na Kasprowy Wierch oraz Szpital Powiatowy w Łęcznej. Ponadto Gdynia, Dąbrowa Górnicza, Koszalin i Zielona Góra otrzymały tytuły „Miasto bez barier 2009”. Organizatorzy targów GMINA zwrócili się do laureatów o zaprezentowanie wprowadzonych rozwiązań.

Przyjazny ratusz

Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej otrzymał nagrodę główną w kategorii administracja centralna i samorządowa. Jest on w pełni dostępny z zewnątrz, a także wewnątrz, gdzie znaj-

dują się specjalne stanowiska do obsługi osób niższego wzrostu i jeżdżących na wózkach inwalidzkich (obniżone lady z wysokości 110 na 90 cm).

W budynku Urzędu Miejskiego osoba niepełnosprawna nie napotyka żadnych przeszkód, utrudniających poruszanie się po nim. Korytarze są przestronne, windą można dotrzeć na wszystkie piętra. Przyciski w windzie dodatkowo są oznaczone cyframi w alfabecie Braille'a. Na każdym piętrze znajduje się przestronna, dostosowana toaleta. Ponadto na parkingu przed Urzędem Miejskim jest kilka miejsc przeznaczonych dla osób posiadających Kartę Parkingową, uprawniającą do pozostawienia samochodu na tzw. kopercie.

Miasto bez barier

W organizację bloku tematycznego dotyczącego INTEGRACJI, podczas II edycji targów GMINA, aktywnie włączyła się Gdynia. Przedstawiciele miasta zaprezentowali osiągnięcia w dziedzinie dostosowania przestrzeni architektonicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jak głosi hasło prezentowane podczas targów, Gdynia stawia na Integrację. Już dwukrotnie w mieście odbyły się warsztaty architektoniczne dla studentów Politechniki Gdańskiej. Grupy studentów, które penetrowały miasto na wózkach inwalidzkich lub z zawiązanymi oczami, robiły swoiste mapy dostępu.

W 2000 roku prezydent Gdyni otrzymał Medal Przyjaciela Integracji za szczególne zainteresowanie problemami i potrzebami osób niepełnosprawnych. Do tej pory jest jedynym prezydentem miast polskich, który otrzymał to wyróżnienie. Dwa lata później Gdynia otrzymała Nagrodę Europy przyznawaną dorocznie jednemu miastu w Europie. W 2002 roku Rada Europy przyznając nagrodę Gdyni doceniła

m.in. zaangażowanie miasta w sprawy społeczne.

W 2010 roku Rada Miasta Gdyni przyjęła „Deklarację barcelońską”, którą wcześniej podpisało ponad 400 miast europejskich. Jej celem jest zachęcenie władz lokalnych do wdrażania w lokalnym prawodawstwie zapisów dotyczących integracji osób niepełnosprawnych w społeczeństwie, które reprezentuje. Jednocześnie jest zobowiązaniem władz lokalnych do aktywnego propagowania zasady powszechnego dostępu w kształtowaniu polityki publicznej opartej na równości szans osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w życiu gospodarczym, społecznym i kulturalnym.

Gdynia została nagrodzona również za działania na rzecz zapewnienia powszechnej dostępności przestrzeni architektonicznej miasta dla osób z niepełnosprawnością, a Hala Sportowo-Widowską GDYNIA uzyskała Nagrodę Główną w konkursie Polska Bez Barier 2009 na najlepiej dostosowany do możliwości osób niepełnosprawnych obiekt sportowy w kraju oddany do użytku w 2009 roku.

Integracyjne place zabaw

Uzupełnieniem tematyki Integracji podczas targów GMINA była prezentacja omawiająca realizowany obecnie w Poznaniu projekt integracyjnych placów zabaw. Pomysłodawcami placów są poznański radny Marek Sternalski oraz Bohdan Smoleń, którzy za tę inicjatywę docenieni zostali przez „Gazetę Wyborczą” nominacją w plebiscycie Biała Pyra Roku. Idea integracyjnych placów zabaw zakłada wspólną i bezpieczną zabawę zarówno dzieci zdrowych, jak i niepełnosprawnych. Ma stanowić czynnik mobilizujący niepełnosprawne dzieci do wyjścia z domu, a zdrowe nauczyć akceptacji różnorodności i odmienności. Place wyposażone są w bezpieczne maty, przyrządy do ćwiczeń wzmacniających mięśnie oraz zwiększających ich elastyczność, mają być także łatwo dostępne dla wózków.

(EPE)

Wyjazdy do Norwegii

Istotna promocja zdrowia

Podczas wizyty studialnej w Norwegii, która odbyła się w październiku 2010 r., przedstawiciele laureatów konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2010” zapoznali się z organizacją systemu opieki zdrowotnej w tym kraju oraz z ciekawymi programami tam wdrażanymi.

Norweskie gminy dbają o zapewnienie niezbędnej opieki zdrowotnej wszystkim swoim mieszkańcom oraz zarządzają publiczną służbą zdrowia, do której m.in. należy system lekarzy rodzinnych, przychodnie matki i dziecka oraz usługi opiekuńcze.

Dopłacane wizyty

Samorzady w Norwegii są pośrednikiem odpowiedzialnym za rozporządzanie funduszami przekazanymi przez administrację rządową. Regionalne oddziały służby zdrowia zapewniają mieszkańcom dostęp do specjalistycznych usług szpitalnych, pomocy i transportu sanitarnego. Finansowanie opieki zdrowotnej w Norwegii oparte jest na podatkach. Mieszkający na stałe i legalnie zatrudnieni podlegają też obowiązkowi opłacania składek w norweskim systemie ubezpieczeń społecznych. Obowiązuje konieczność dopłaty pacjenta (do 25–30%) do każdej wizyty lekarskiej. Norwegowie tłumaczą, że ich kraj jest bogatym państwem, gdyż pielęgnuje współodpowiedzialność finansową pacjenta za leczenie, bo żaden system nie jest w stanie wytrzymać obciążenia wydatkami, jeśli nie wprowadzi się czegoś w rodzaju sprzężenia zwrotnego pomiędzy pacjentem a wydatkami.

Ostatnio wdrażana jest tutaj reforma dotycząca współpracy między państwem a gminami, która przewiduje m.in. współodpowiedzialność finansową gmin za szpitale czy zwiększenie odpowiedzialności gmin za profilaktykę zdrowotną. Zmiany te będą opłacać się gminom, gdyż im lepsze osiągną wyniki, tym większą mogą otrzymać dotację od państwa. Gmina, mając obowiązek współfinansowania pobytu pacjenta w szpitalu, będzie

zainteresowana zapobieganiem umieszczeniu go w takiej placówce.

Profilaktyka i współpraca

Uczestnicy wyjazdu mieli okazję poznać wiele ciekawych rozwiązań organizacyjnych. W Przychodni Zdrowia Matki i Dziecka w gminie **Ostre Toten** działa np. szkoła dla rodziców, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, poradnia dla emigrantów (szczepienia przeciwko gruźlicy) i poradnia dla młodzieży w wieku od 13 do 20 lat zajmująca się zapobieganiem chorobom przenoszonym drogą płciową i udzielaniem porad na temat antykoncepcji. Poradnie w dużym stopniu koncentrują się na ochronie zdrowia psychicznego (np. zajmują się wspieraniem uczniów prześladowanych przez rówieśników). W 28-tysięcznym miasteczku **Gjovik** jest realizowany 3-letni program leczenia osób chorych na raka, który obejmuje profilaktykę, rehabilitację (grupy terapeutyczne, zajęcia taneczne, ćwiczenia fizyczne), poprawę współpracy ze szpitalami oraz podnoszenie kwalifikacji personelu. Pacjenci paliatywni mają opracowane indywidualne plany działania.

Z kolei Uniwersytet Diakonhjemmet prowadzi projekt pilotażowy pod nazwą „Budowanie Pomostu”. To roczny program nauki, podczas którego studenci współpracują z organizacjami pozarządowymi, charytatywnymi oraz Norweską Organizacją Pracy i Pomocy Społecznej (NAV). „Budowanie Pomostu” jest skierowane do osób, które ze względu na trudne doświadczenia życiowe (problemy ze zdrowiem psychicznym, uzależnieniami) nie mogą funkcjonować na rynku pracy, ale – walcząc z przeciwnościami – wypracowały różne rozwiązania i mogą się swoimi doświadczeniami podzielić ze studentami, co pozwala usprawnić metody pracy

w dziedzinie pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej osób społecznie wykluczonych.

Indywidualne podejście

Duże zainteresowanie wzbudziła powstała w 2005 roku z inicjatywy Urzędu Gminy w Ostre Toten tzw. Fizjoteka – miejsce, w którym zatrudnieni fizjoterapeuci (jeden na 0,4 etatu, drugi – 0,25) pomagają mieszkańcom w zmianie stylu życia w oparciu o właściwą dietę, aktywność fizyczną i rozwijanie hobby. Wprowadzone rozwiązanie jest wyjściem naprzeciw potrzebom zintensyfikowania działań profilaktycznych. Chcąc uniknąć kosztów leczenia (w szczególności przewlekłych chorób, takich jak cukrzyca czy otyłość), zdecydowano się na nowatorskie podejście do profilaktyki. Do Fizjoteki pacjenci kierowani są przez lekarzy pierwszego kontaktu lub NAV (można też zgłosić się prywatnie). Każdy uczestnik po rozmowie z pracownikiem ma przygotowaną indywidualną dietę oraz harmonogram aktywności fizycznej (może wybierać pomiędzy różnymi rodzajami sportu czy rekreacji). Jednostka współpracuje z podmiotami prowadzącymi obiekty sportowe i rekreacyjne, które mają dzięki temu szansę na pozyskanie stałego klienta po 3 miesiącach trwania „promocji”. Tyle bowiem trwa program, w trakcie którego pacjent bezpłatnie lub za niewielką opłatą korzysta z urządzeń i obiektów sportowych. Zainteresowanie programem stale rośnie – uczestnikami są najczęściej osoby starsze, głównie kobiety.

Z doświadczeń norweskich dotyczących takiej formy profilaktyki zdrowotnej chce skorzystać miasto **Gliwice**, które nie oferuje podobnej usługi. Utworzona komórka, w której zostałaby zatrudniona osoba o fachowej wiedzy dotyczącej układania indywidualnych planów żywieniowych i aktywności fizycznej, może działać np. w strukturze OPS. Utrudnieniem może być współpraca z podmiotami prywatnymi. Istnieje jednak możliwość pozyskania na ten cel środków norweskich (EOG).

JOANNA PRONIEWICZ

Związek Miast Polskich we współpracy ze Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich RP oraz Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych od połowy 2007 roku realizuje 4-letni program doradczo-szkoleniowy „**Budowanie potencjału instytucjonalnego jednostek samorządu do lepszego dostarczania usług publicznych**”, który jest współfinansowany przez rząd Norwegii ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Projekt obejmuje rozbudowę Systemu Analiz Samorządowych, uruchomienie Grup Wymiany Doświadczeń, organizowanie konkursów, prowadzenie szkoleń oraz wyjazdy studyjne i staże w samorządach norweskich.

norway grants

Nowy przewodniczący CEMR

Burmistrz Stuttgartu Wolfgang Schuster został wybrany na przewodniczącego Rady Gmin i Regionów Europy (CEMR). Stało się to podczas obrad Komitetu Politycznego CEMR 6 grudnia 2010 r. w Mondorf-les-Bains w Luxemburgu.

Wolfgang Schuster, który jest również przewodniczącym niemieckiej sekcji CEMR, określił szereg priorytetów, w tym wzmocnienie lokalnej demokracji w Europie i politycznego głosu europejskich władz lokalnych i regionalnych oraz ich krajowych stowarzyszeń. Zdaniem nowo wybranego przewodniczącego CEMR powinien stać się aktywnym partnerem w strategii Europa 2020

– Wszystkie ważne wyzwania rozpatrywane na poziomie europejskim są także wyzwa-

niami na poziomie lokalnym i regionalnym – mówił podczas spotkania w Luksemburgu. – Europie powiedzie się tylko wtedy, gdy systemy polityczne na wszystkich szczeblach współpracy będą działać wspólnie w duchu partnerstwa. CEMR może być motorem dla nowego modelu zarządzania europejskiego, dowodząc, że nowe formy współpracy oparte na umowach są efektywnym i skutecznym środkiem rozstrzygania naszych problemów na wszystkich szczeblach politycznych.

Zdaniem przewodniczącego Rada Gmin i Regionów Europy powinna wzmocnić swoją rolę jako forum dyskusji i współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi w Europie, zwłaszcza biorąc pod uwagę fakt, że transfer wiedzy i szkoleń dla regionalnej i lokalnej ad-

ministracji okazał się sukcesem, co widać zwłaszcza w ciągu ostatnich dwudziestu lat

Wolfgang Schuster wśród priorytetów swojej prezydencji wskazał ponadto na nadanie Europie ludzkiego oblicza poprzez wspieranie projektów współpracy i zaangażowania obywateli. Podkreślił również znaczenie promowania i wspierania międzynarodowej solidarności za pośrednictwem Europejskiej Platformy władz lokalnych i regionalnych na rzecz rozwoju.

W. Schuster, który na stanowisku przewodniczącego CEMR zastąpił burmistrza Wiednia, Michaela Häupla, będzie piastował swój urząd przez 3 najbliższe lata. ■

Miasta rozwojowe

„Miasta rozwojowe: wykorzystanie polskich i ukraińskich doświadczeń w zakresie budowania nowoczesnego samorządu” to projekt, w którym uczestniczyło Miasto Lublin, a także Tarnopol, Równe, Iwano-Frankowsk, Lwów i Łuck.

Projekt realizowany był w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej 2010 Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Na przełomie listopada i grudnia 2010 r. odbyła się seria seminariów regionalnych w miastach ukraińskich. Seminaria były okazją do prezentacji lubelskich i ukraińskich doświadczeń w zakresie budowania nowoczesnego samorządu oraz prezentacji publikacji „Rozwiązania systemowe Lublina i ukraińskich miast w zakresie budowania nowoczesnego samorządu”, wypracowanej wspólnie przez polskich i ukraińskich uczestników pro-

jektu. Niniejsza publikacja prezentuje szereg rozwiązań systemowych Lublina i ukraińskich miast biorących udział w projekcie w zakresie budowania nowoczesnego samorządu.

Podstawą do powstania opracowania były materiały z audytów przeprowadzonych wiosną 2010 r. w ośmiu ukraińskich miastach. Wspólne analizy i wnioski wypracowane podczas warsztatów, w których udział brali polscy eksperci i ukraińscy uczestnicy projektu, posłużyły do określenia obecnego stanu dotychczasowych rozwiązań systemowych samorządów ukraińskich, w trzech obszarach strategicznych. ■

Doroczna Konferencja URBACT

Doroczna Konferencja URBACT odbyła się w Liège w Belgii od 30 listopada do 1 grudnia 2010 roku.

Spotkali się tam partnerzy URBACT z całej Europy. Kluczowym hasłem spotkania była INTERAKTYWNOŚĆ. Każdy z uczestników mógł mieć swój wkład w efekty konferencji.

Skutki kryzysu gospodarczego są widoczne w miastach europejskich w różnym stopniu i różnych formach. Wszyscy muszą brać pod uwagę zmniejszone wpływy do budżetów. Zintegrowany i zrównoważony rozwój, promowany przez państwa członkowskie i Komisję Europejską, może być odpowiedzią na takie zagrożenia, a URBACT odgrywa kluczową rolę

w jego promowaniu. Program został na półmetku poddany ocenie, której rekomendacje będą miały wpływ na trzeci nabór projektów pod koniec 2011 roku.

Czas wydarzeń w czasie trwania konferencji został po połowie podzielony pomiędzy prelegentów i uczestników, zachęcając tym samym do aktywnego uczestnictwa i dyskusji.

Więcej szczegółów na temat konferencji można znaleźć na stronie www.urbact.eu.

(EPE)

Nowe projekty

Polska-Litwa

Związek Miast Polskich złożył w czerwcu 2010 r. wniosek o dotację z programu Europa dla Obywateli – środki wsparcia na realizację działań promujących współpracę partnerską polskich i litewskich miast. Projekt otrzymał dofinansowanie w wysokości **70 000 euro** i będzie realizowany w roku 2011 (m.in. publikacja opisująca dobre praktyki we współpracy samorządów obu krajów, konferencja i szkolenia).

Estonia-Polska-Litwa-Łotwa

Związek Miast Polskich przyjął propozycję Estońskiego Związku Miast i dołączył, jako partner, do projektu w ramach Europy dla Obywateli – środki wsparcia „Sąsiedzi. Powiększająca się wspólnota partnerska”. Projekt będzie realizowany wraz z Estonią, Litwą i Łotwą.

Więcej informacji w kolejnych numerach „Samorządu Miejskiego” i na www.twinning.pl.

KATARZYNA PACZYŃSKA

Złote Gwiazdy przyznane

Obywatele najważniejsi

Komisja Europejska, jak co roku, nagrodziła Złotymi Gwiazdami osiem różnych projektów z dziedziny współpracy partnerskiej, społeczeństwa obywatelskiego i pamięci europejskiej. Uroczysta ceremonia odbyła się 17 listopada 2010 r. w Brukseli. Tegoroczna edycja wręczenia Złotych Gwiazd jest już siedemnastą – pierwsze nagrody przyznano w 1993 roku.

Złote Gwiazdy są oficjalnym wyróżnieniem przyznawanym co roku najlepszym projektom finansowanym w ramach programu „Europa dla obywateli”, którego celem jest angażowanie obywateli w budowanie Unii Europejskiej. Od chwili jego uruchomienia w 2007 roku w programie co roku bierze udział prawie **milion bezpośrednich uczestników**, którzy mają okazję, aby zastanowić się nad swoją wspólną tożsamością poprzez odkrywanie różnic i podobieństw kulturowych. Poprzez wymianę między miastami partnerskimi oraz projekty dotyczące trans-europejskiego społeczeństwa obywatelskiego lub pielęgnujące pamięć o przeszłości program „Europa dla obywateli” zdecydowanie przyczynia się do stworzenia europejskiej przestrzeni publicznej i aktywnego obywatelstwa europejskiego.

– *To nie obywatele są dla Unii, tylko Unia dla obywateli* – powiedziała wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej i komisarz ds. Sprawiedliwości, Praw Podstawowych i Obywatelstwa, **Viviane Reding**, podczas ceremonii wręczenia Złotych Gwiazd. – *Przyszłość integracji europejskiej zależy od zaangażowa-*

nia jej obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Unia tylko wtedy będzie silna, jeśli będzie mieć wsparcie na najniższym szczeblu, a jest ono szczególnie ważne dla budowania Europy opartej na solidarności, poszanowaniu praw człowieka i demokracji. Program Europa dla Obywateli, który wspierał projekty nagrodzone Złotymi Gwiazdami, stanowi skuteczne narzędzie pomagające umieścić obywateli w centrum zainteresowania UE. Motywująca jest obserwacja tej bogatej mozaiki projektów obejmujących tak wiele aspektów życia obywatelskiego. Satisfakcjonująca jest także świadomość, że program „Europa dla Obywateli” przynosi korzyści indywidualnym beneficjentom, budując jednocześnie trwałe partnerstwa w Europie.

Nagrodzone projekty:

Projekty w kategorii partnerstwa miast

Gmina Osthammars (Szwecja) za spotkanie „Energia i zrównoważony rozwój z perspektywy Morza Bałtyckiego” we współpracy z partnerami z Finlandii, Estonii, Łotwy, Słowacji, Niemiec, Belgii i **Polski (Kobylnica i Kościelisko)**.

Gmina Tarragona (Hiszpania) za spotkanie „Europejskie igrzyska młodzieży 2010” we współpracy z partnerami z Włoch, Czech, Francji i Austrii.

Gmina Haaren (Holandia) za projekt tworzenia sieci „Europejska Karta Gmin Wiejskich” we współpracy z partnerami z wszystkich krajów członkowskich UE.

Gmina Malle (Belgia) za projekt tworzenia sieci „Golden bridge” („Złoty Most”) we współpracy z partnerami z: Niemiec, W. Brytanii, Francji i **Polski (Zakrzówek)**.

Projekty realizowane przez organizacje społeczeństwa europejskiego

„Twoja Europa na rzecz praw. Aktywne obywatelstwo w Europie – prawa człowieka i polityka migracyjna”, projekt zorganizowany przez włoską organizację Servizio Civile Internazionale Italia Onlus z partnerami z **Polski (Stowarzyszenie „Jeden świat” z Poznania)**, Słowenii i Grecji.

„Europa w toku”, francuski projekt zrealizowany przez Crystals i partnerów z Włoch, Belgii, Czech, **Polski (organizacja Europrogress i Euroregion Bug)** i Rumunii.

Projekty upamiętniające historię

„Pociąg pamięci”, niemiecki projekt zorganizowany przez organizację Zug der Erinnerung. „Zapomniana zagłada Romów”, węgierski projekt stowarzyszenia Romske Centrum Prasowe.

KATARZYNA PACZYŃSKA

Źródło: broszura „Europa dla Obywateli. Nagrody Złotych Gwiazd 2010” wydana przez Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich.

Poszukują polskiego partnera

Miasteczko **Lichtenfels** położone jest w północno-zachodniej części powiatu Waldeck-Frankenberg w Północnej Hesji, w Niemczech. Liczy ok. 4700 mieszkańców. To jedno z najmniejszych miast w Waldeck i Hesji, wzmiankowane było już w 1254 r. Pozostałości starych murów miejskich można do dziś rozpoznać w rejonie historycznego załóżka miasta.

Do dziś w mieście żywe są stare opowieści i sagi. Jedną z nich to opowieść o grafie Heinrichu von Waldeck, uratowanym przed upadkiem w przepaść, gdy jego koń spłoszył się na widok jeża, który zagroził mu drogę. Do dziś w poniedziałek świąt Zesłania Ducha Święte-

go w Fuerstenberg (dzielnicy Lichtenfels) odbywa się „Święto Jeża”.

Lichtenfels może zaproponować wiele jako miejsce wypoczynku i wycieczek – hotele, wyjątkowy gościniec, pensjonaty czy szkołę Nordic Walking. Otoczone lasami miasteczko zapewnia wypoczynek, z dala od ruchu tranzytowego.

Preferowany polski partner to miasto z zachodniej Polski.

Żytomierz to miasto obwodowe (województwie) liczące ponad 270 tys. mieszkańców, położone nad rzeką Teterew na wyżynie Wołyńsko-Podolskiej na Ukrainie. Jest jednym z najstarszych miast Rusi Kijowskiej i należy do najdawniejszych centrów historycznych i kulturalnych. Z miastem związani są lu-

dzie i pomniki architektury o istotnym znaczeniu zarówno dla historii ziemi żytomierskiej, jak i całej Ukrainy.

Żytomierz leży 165 km od Kijowa drogą kolejową, a 131 km trzeba przebyć samochodem. Istotnym atutem miasta jest położenie na europejskim szlaku komunikacyjnym, który prowadzi z Hiszpanii, przez Francję, Niemcy i Polskę na Ukrainę.

Jest to także miasto przemysłowe, w którym działają przedsiębiorstwa branży spożywczej, chemicznej, obróbki metali, celulozowo-papierniczej i inne.

Zainteresowane nawiązaniem współpracy miasta prosimy o kontakt z działem współpracy z zagranicą w biurze Związku Miast Polskich, e-mail: mb@zmp.poznan.pl, tel: 61 633 50 56.

(AS)

XXXII ZGROMADZENIE OGÓLNE ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

Poznań, 3–4 marca 2011

Program

3 marca, czwartek

12:00–14:00 – **OBRADY PLENARNE, Hotel Novotel Centrum**
Poznań pl. Andersa 1

Otwarcie obrad przez Prezesa ZMP, wystąpienia Gości

1. Powołanie prezydium i komisji, przyjęcie porządku obrad
2. Przyjęcie regulaminu obrad i ordynacji wyborczej
3. Sprawozdanie Zarządu z działalności Związku w 2010 roku i w V kadencji
4. Sprawozdanie z wykonania budżetu i przedstawienie bilansu Związku za rok 2010
5. Opinia Komisji Rewizyjnej – wniosek w sprawie udzielenia Zarządowi absolutorium za rok 2010

14:00–15:00 – *obiad*

15:00–16:00 – **zebrania grup politycznych** PiS, PO, PSL, SLD, niezależni

16:00–18:00 – **OBRADY PLENARNE** – ciąg dalszy

7. Dyskusja i głosowanie nad przyjęciem sprawozdań za 2010 rok i w V kadencję oraz bilansu za rok 2010
8. Głosowanie nad wnioskiem Komisji Rewizyjnej ws. absolutorium dla Zarządu
9. Zgłoszenie kandydatów na Prezesa Związku, autoprezentacja, wybory Prezesa
10. Zgłoszenie kandydatów do Zarządu i Komisji Rewizyjnej, autoprezentacja, wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej Związku (I tura)
11. Przedstawienie projektu programu działania Związku na rok 2011

12. Przedstawienie projektu budżetu na rok 2011
13. **Podsumowanie XX-lecia Związku Miast Polskich**
14. **Dyskusja programowa, przyjęcie też programu działania i budżetu na rok 2011**
15. **Wręczenie wyróżnień honorowych: Złotej Wstęgi Miast Polskich i medali Związku**

20:00

– *kolacja w Hotelu Novotel Centrum Poznań*

4 marca, piątek

9:00

– **Złożenie kwiatów na grobie Jarogniewa Drwęskiego i pod pomnikiem Wojciecha Sz. Kaczmarska – Prezesów Związku Miast Polskich w II i III RP**

10:00–13:00 – **OBRADY PLENARNE** – ciąg dalszy

10a. Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej Związku (ew. II tura)

16. **Stan finansów miast** – wyzwania na nową kadencję

17. **Polska polityka miejska – stan prac** (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego)

18. **Wybór do Kapituły Złotej Wstęgi Miast Polskich**

19. **Miejsce polityki miejskiej w nowej perspektywie finansowej UE – Jan Olbrycht**, przewodniczący Intergrupy URBAN w Parlamencie Europejskim

20. **Samorządowe inicjatywy legislacyjne Prezydenta RP – Olgierd R. Dziekoński**, sekretarz stanu w kancelarii Prezydenta RP

21. Debata – wnioski

22. Zamknięcie obrad Zgromadzenia Ogólnego

13:00

– *obiad*

TARGI w 2011 ROKU

styczeń

11–14 stycznia, Poznań BUDMA – Międzynarodowe Targi Budownictwa Centrum Budownictwa Sportowego www.mtp.pl

luty

24–28 lutego, Monachium f.re.e 2011 Podróże, Turystyka, Rekreacja www.targiwmonachium.pl www.free-muenchen.de

marzec

8–11 marca, Cannes The International Property Market MIPIM www.mipim.com;

9–13 marca, Berlin ITB Berlin Międzynarodowe Targi Turystyczne www.messe-berlin.de

maj

19–22 maja, Madryt SIMA 13, Targi Nieruchomości www.simaexpo.com; wexpol@wexpol.com

czerwiec

7–9 czerwca, Amsterdam Targi Nieruchomości, Profesional Real Estate Days – PROVADA www.provada.nl

wrzesień

26–29 września, Dubai Cityscape 2011; Dubai International Exhibition Centre www.cityscape.ae

październik

4–6 października, Monachium Expo Real 2011, 14. Międzynarodowe Targi Nieruchomości Inwestycyjnych www.targiwmonachium.pl; www.exporeal.deinfo@targiwmonachium.pl; promocja@zmp.poznan.pl

19–22 października, Poznań Targi Regionów i Produktów Turystycznych Tour – Salon www.mtp.com.pl; www.tour-salon.pl

Barcelona Barcelona Meeting Point International Real Estate Show & Symposium www.bmps.com

listopad

22–25 listopada, Poznań POLEKO Międzynarodowe Targi Ekologiczne www.mtp.com.pl

22–25 listopada, Poznań Międzynarodowe Targi Techniki Komunalnej www.mtp.com.pl

22–25 listopada, Poznań Targi Produktów i Usług dla Samorządów Lokalnych. Gmina www.mtp.com.pl

Wkładka „Samorząd Miejski” – stały dodatek do „Gazety Samorządu i Administracji”.

Wydawca – Związek Miast Polskich; ul. Robocza 46 a, 61-517 Poznań. Wkładkę redaguje zespół w składzie: Ewa Parchimowicz – red. nac., Joanna Proniewicz, Hanna Hendrysiak.

Adres redakcji: ul. Robocza 46a, 61-517 Poznań, tel. (61) 63 350 54, fax (61) 63 350 60, www.miasta-polskie.pl/sm.html, e-mail: redakcja@zmp.poznan.pl.

Druk: Pracownia Wydawniczo-Poligraficzna TED

**gazeta samorządu
i administracji**
gospodarka prawo finanse